

Nro 13.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Augustusnak 13-dik napján 1793.
esztendőben.*

Római - Német Birodalom.

Moguntziának szemlélésére nemtsak a' közelebb, hanem a' távolabb lévő tartományoknak lakosai is tsuportonként mennek oda, úgy annyira, hogy sokan szállást sem kaphatnak magoknak a' városban. A' mint onnan íratik, 30 ezer bomba és haubitza golyóbis vettetett a' városba bé négy hétig tartó kemény ostromoltatása alatt. Igen kevés épületet lehet ottan találni, a' mellyet vagy tüzes, vagy hideg ágyú golyóbis ne érdeklött, és meg ne sértett volna. Egygyvarga mester legény szüntelen nedvesen tartott elő kötő bőr ruhájával, sok bombát, haubitzát,

és tüzes golyóbist óltott el, és sok házat meg mentett ezen elmés találmánya által a' tűznek emészto mérgetöl.

A' Klúbistáknak vizsgáltaásokra Commissió rendeltetett ki *Handel* udvari tanátsos úr elő ülése alatt, melly e' mostan folyó hólnapnak első napján el is kezdödött. Kezelségre sok klúbisták vissza botsátattak honnyaikba, úgy mindazonáltal, hogy ottan is strázsák vigyáznak réájok. — A' meg kárositatott épületek között leg többet szenvedett a' választó Fejedelemnek vára, mellyből ispotályt tsináltanak a' Frantziák; a' leg pompásabb palotáknak falaik, alsó padoltatásaik, ablakaik, ajtaik, mellyeknek tsinosítása sok ezerbe került vala, úgy öszve rontattak, hogy telylyességgel meg nem lehet azokat jobbitani. Annak sok ezekben került ékes kerte, hasonlónvá lett az Arábiai sivatag pufztához. — A' *Casseli* gyümölsös kerteknek drága élő fai, mellyek ennekelötte sok ezer embereket tápláltanak, minden munka és fárattság nélkül elztendönként hozni szokott terméseikkel, töveikből ki vágattatván, rakáson feküsznek. — *Kostheim*, ez a' természeti fekvése, 's ekelsége által sok mezö városokat felül haladott falu, már most nagyobb részént hamva alatt halgat, és gyászollya előbbi ditsőségét. — A' *Hochheimi* kedves ízű nectárt termö hegyek hasonlók a' kopasz tarlókhöz. Eggy szóval, olyanná lett *Moguntziának* szép vidéke, mint vólt hajdan *Judea*, avagy Zsidó Ország a' Babyloniai fogság alatt. Azoknak a' kereskedöknek, kiknek áruló bolytaikat a' Frantziák fel törvén, portékaikat erőszakkal el vetiék, tartozik a' N. Biztos *Blanchard* az okozott kárt meg fordítani.

A' Frantzia szabadságnak el hervadott fája, melly 13 hólnapig paradérozott *Moguntziának* piatzán, eggy taligán arra a' piatzra vitetett a' hóhér inasok által, a' mellyen a' Privilégyiumokat meg égették a' Frantziák és Klúbisták, ho-

lott eggy fa teátrumon nagy rakás fa vagyon el készittetve, mellyen minden ékességeivel égyetemben meg fog a' szabadság fája égettetni. A' rendelés szerént a' vén polgár mester, és eggy más klúbista, a' kik tudniillik a' privilegyiumok közzé tüzet vetettenek, fogják a' szabadság fája meg égettetésére rakásra hordatott fát is meg gyújtani, a' többi klúbisták pedig körös környül a' tűznél fütözni. Eggy alávaló embernek, a' ki látván a' készületeket, így szóllott: *Kár a' szabadság fájának meg égettetni*, a' fő strázsa háznál 25 páltza rakatott rongyos posscriptájára.

Filipsburgból érkezett levélből azt olvassuk, hogy múlt hólnapnak 27-ik napján, jókor reggel, 5 Cs. K. bataliont, 4 divisió, és *Condé* hertzegnek egész lovalságát ki indította, és az ellenség ellen küldötte Gróf *Wurmser* Generál. Fülébe menvén az ellenségnek a' Cs. K. seregeknek mozdulása, bé nem mérészlette azokat várni, hanem hirtelen vissza vontta magát. A' nevezett dél után 1000 lóval támadta meg a' *Condé* hertzeg lovas seregét, mellyel való tsatájában mindazáltal a' Cs. K. seregeknek segittségre lett menetele miatt szerentsés nem lehetett, sőt inkább nyakra före húzta magát hátrább. Sem az égygyik, sem a' más részről való veszteséget meg nem lehet határozni.

Spirából az a' kedves hir repüle hozzánk, hogy a' miolta Cs.K. és *Condé* hertzeg katonái előbb nyomúltak, *Belheimi* sántzaikból a' Frantziákat ki nyomták, és néhány ágyúikat el foglalták: azóltától fogva nem igen mutattyák magokat a' Frantziák, kiknek számok mintegy 9 ezer főre megyen *Landauban*. — Minapi ki tsapásokkor minden barmaiktól, és eleségeiktől meg fosztották a' *Rothi*, *Edelshejmi*, *Burbeilei* és *Gleisvelleri* lakosokat. Pintzéikben lévő boraikat el nem vihetvén magokkal, a' hordóknak fenekeiket bé verték, és felettébb sok kárt tettek szegényeknek. Némellyeknek, nevezetelsen a' *Rothi* lakosoknak,

marháikat vizsgálva adatta a' *Laudau* várnak fő kormányozója, *Vurmser* Generál közben járására. Úgy halljuk, de nem tudjuk igaz é avagy nem, hogy *Strafsburg*ot bé zárták a' Cs. K. seregek, és *Landaunak* vidékén is 10 ezer *Frantziák* vólnának bé keritelve.

Austriai Belgyiom.

Hágából jött levélből olvassuk, hogy a' *Frantziák* keményen erősítik *Dünkerkát*, félvén attól, hogy nem sokára meg támadják azt az *Anglus* seregek. A' *Frantzia* N. Gyűlés biztossai *Lavallette* Generált, a' ki külömb-külob-féle hűségtelenségekkel vádoltatott, meg foiztották hivatallyától; *Düfrezne* segédjét pedig árestomba tétették. Mind amaszt, mind *Custine* Generált avval vádollyák némellyek, hogy ök *Rüffel* várának által adásában titkon meg égygyeztenek vólna a' Cs. K. seregeknek kormányozóival.

Valenciennes vára ostromoltatásának kezdetében arról tusakodtanak az égygyesült seregeknek vezérjei, és a' földmérő tisztek, mitsoda úton módon lehetne, 's kellene annak birásához leg könnyebben jutni? Ki eggy, ki másféle értelemben vólt e' dolog felől. Az *Angliai* ártilleriának avagy pattantyús seregnek *Obestere Monckrif*, azt állatta, hogy 4 ezer embernek fel áldozása által leg könnyebben lehetne a' tzélt el érne. Ellenben *Ferraris* Cs. K. hadi tármester, a' ki a' *Flandriai* és *Brabantzai* plánuma által igen szép hirt 's nevet szerzett magának, abban az értelemben vólt, hogy *Vauban* plánuma szerént épített erősségeket, a' mellyek közzé tartozna a' *Valenciennesi* vár is (*Vauban* igen hires és eszes *Ingenieur* *Obester* vólt *XIV Lajos* *Frantzia* király alatt) nagyobb formalitással kellene ostromlani, és a' mesterségnek regulája szerént bánni vele, így el meri fogadni, hogy 6 hetek múlván kevesebb ember veszteséggel juthatnak annak birásá-

hoz. *Ferraris* hadi tármesternek értelme vétetődött bé. Ahozkepest két részre osztattanak fel az égyesült hadi seregek u. m. egygy observa-tió, az az, az ellenséget szemen tartó, és egygy ostromló seregre; az *elsőbb*, mellynél 35 ezer emberek vóltanak, 3 linéában szállottak *Valenciennes* előtt öt fertály mélföldre táborba; a' *második*, melly 25 ezer főre ment, minden nap 5 ezer embert küldött ki a' sántzoknak készítésekre. A' *circumvallatio*, az az, környül kerítő sántz, a' város előtt fél órányira kezdetttetett el, és vitet-tetett végben, többnyire sík helyen s. a. t. — Így ment a' dolog végben, mellynek az a' hasz-na vala, hogy sem *Custin* Fr. Generál az ostromoltattaknak szabadtásokra nem mehetett az ötet szemen tartó sereg miatt; sem a' várba szorúlt Frantzia seregek eilent nem álhattanak az ostromlóknak.

Minekutánna az első lineán lévő Frantzia várak térdet fejet hajtottanak vólna az őket mér-gesen tsapkodott két fejű fekete sasnak, a' má-sodik lineán lévő Fr. várakra u. m. a' *Maubegi*, *Boucheini* s. a. t. erősségekre került a' sőr. E' vég-re 22 batalion gyalogsággal, 2 ezer táborig vadászokkal, és számos lovas seregekkel indúlt ki *Clairfait* hadi tármester *Bouchain* felé, olly fel-tétellel, hogy akár mennyiben kerüllyön, még is meg támadja az *Abanchourt* mellett fekvő Fran-tzia tábort.

A' *Conde* várban lévő Frantziák között 118 Csász. Kir. gyalog katonák, és 13 pattantyúso vóltanak, a' kik múlt elztendőben által szökte-nek az ellenséghez. — Sokan a' fogságba esett Frantziák közzül a' capitulatio szerezént le tévén fegyvereiket, meg tsókolták azokat, és sirtanak. Az a' nehézkes Fr. asszony, a' ki *Custine* Gene-rálnak kérésére *Valenciennes*ből ki botsáttatott, Párisba akarván menni, meg fogattatott, és ismét *Condébe*, 's onnan *Monsba* vitettetett által.

Török Ország.

A' *Kapután Basa* (igy neveztetik a' török hadakozó hajós seregeknek fő kormányozója, és mindenkor 3 ló farkú zászlós *Basa* szokott lenni). Juniusnak végén indúlt ki Konstantzinápolyból, és a' Török Császárnak parantsolattyára a' fejer tenger felé vette úttyát. — Maga az ifjú Császár III *Selim* egész *Háremjével* égygyütt a' *Ketchanaï* nyári mulató palotába ment ki, a' hová valameddig ő ott leszen, udvari tselédein kívül, életének veszedelme nélkül, senkinek is közelíteni nem szabad (*m*).

Frantzia Ország.

A' revolutionális itilő székek biráji, tömlöztzre vettették azt a' hóhér inast, a' ki *Corday Sarlottának* testétől el metttetett fejét, midön azt a' nézőknek mutatta vólna, artzúl tsapta. Juliusnak 18-ik napján eggy 20 esztendős, *Caenben* született *Malherbe Károly Lajos* nevü ifjú *gvilotinoztatott* meg, hogy ennekelötte 2 esztendővel hazájából ki költözött, de ismét vissza ment oda. Életének utólsó szempillantásaiban is ezt kiáltotta: *Éllyen XVII Lajos Király!* Eggy olly ember által árultatott el, a' kinél 2 ezer livráért vett fel magának szállást. Az a' festő is, a' ki ezen szállásra útasította ötet, 8 esztendeig való lántzraés 6 óráig akasztófához való köttetésre íteltetett. Az utólsóbb büntetése *Malherbe* feje vétetése után, mingyárt

---

(*m*.) *Harem* betü szerént olly sz. helyet jelent, mellybe semmi idegen embernek nem szabad bé lépni. *Haremnek* neveztetik, a' Törököknél, Persáknál, 's más napkeleti nemzeteknél a' házaknak az a' külön választa-

végbe vitetett. Hogy el ne felejtsük *Corday Sarlottának*, életének utolsó szempillantásaiban mutatott álhatatossága bámúlást okozott a' nézőkben. A' *Moguntziai* küldött *Lux*, egy írást botsátott ki, mellyben azt javasollya a' publicumnak, hogy ezen személynek emlékezetére, illetén fel írással való oszlopot kellene emelni: *nagyobb vólt Brutusnál.*

Houchard Generál egynéhány zenebonára és pártosságra ingerlő írásokat küldött a' N. Gyűlésnek, mellyeket a' *Burdegáliai* lakosok nyomtattanak és osztozottattanak ki a' hadi seregek között, a' katonáknak el tsábitatásokra, és az új constitutiótól való el idegenitetésekre, mellyek Jul. 20-ik napján tartatott ülésben fel is olvastattanak. *Aldite* nemzeti biztos avval kívánta a' nemzetnek képviselőit leg közelebb meg vizsgálni, hogy a' közönséges társaságnak seregei a' *Marsiliaikat* nemcsak meg verték, hanem onnekefelette *Avenióból* és *Orangéból* is ki üzték, tőlök 5 ágyúkat el nyertek, nevezetesebb Előjáróik közül ötöt el fogván *Grenoblébe* küldötték, hogy az *Allobrogusok* (igy neveztettenek Provinciának hajdani lakosai) a' *Marsiliaiak* által tömlöztökre hányattatott patriótákat meg szabadították, hogy a' *Dubai* és *Jurai* osztályok a' N. Gyűlés ellen hozott végzéseiket vizsgálva vonták s. a. t. Ezeknek jelentetések, és rendkívül való örömmel

---

tott része, mellyben az asszonyok laknak, és a' hova férjeiken, és herélt férfi tselédjeiken kívül, senki bé nem botsátatik. — A' Török Császárnak *Haremjéről*, feleségeinek számáról, és a' *Háremi* szokásokról bőven írtam *Osmanografiámnak* első részében; a' kinek tettzeni fog, ottan meg olvashatya.

lett hallások után, három nevezetes végzéseket hozott a' N. Gyűlés: 1. hogy a' közönséges dolgokat végre hajtó tanács (Commissió Executiva) jegyezné és adná fel a' Fr. közönséges társaságnak más Európai udvarokhoz küldetett, és más idegen udvarbeli követeknek neveiket. (Ugy tartjuk, hogy mind a' két rendbelieket könnyű leízenék meg számlálni, mivel csak a' Stockholmi, Koppenhági, Nápolyi, Florentzai és Római udvaroknak ízenvedték meg, még eddig magok közt a' Fr. köz társaságnak követeit.) — 2. Hogy a' melly tengerre fekvő városoknak, és tartományoknak polgári előjárói, a' Fr. köz társaságnak tengeri erejét erőteljíteni, hadakozó és kereskedő hajóit fel tett tüzelyokban akadályoztatni kíványnak, a' revolutionalis itilő szék eleibe idéztesenek, és halállal büntettesenek meg. — 3. Hogy a' melly hajós kapitány, vagy más fellyebb való rangú tiszt az illy pártos osztályok által magát el tsábitatni engedéni, és parantsolattyaiknak engedelmeskedni fog, halálra itiltessen.

Juliusnak 20-dik napján tartatott gyűlésben azt javaslotta eggy valaki a' nemzet képviselőinek, hogy ennekutánna semmi követeket nem kellene más Európai uralkodó udvarokhoz küldeni, sem azoknak követeiket magok közt meg szენvedni. E' dolog a' közönséges jóra vigyázó Commissiónak adattatott által a' meg vizsgálás végett. Következett napon azt végezte többek közt a' N. Gyűlés, hogy semmi tudós írónak írásait avagy könyveit másoknak utánna nyomtatni, 's az által a' könyv szerzőnek kárt tenni szabad ne legyen, sőt hogy ezen jussal halála után 10 elzten-tendeig maradékai is birhassanak.

Jul. 21 napján tartatott ülésben 46 millió és 860 ezer livra rendeltetett a' tábori eleséseknek bé szereztetésekre, úgy mindazonáltal, hogy a' tábori Commissariusoknak fejei, a' kikre t. i. va-

gyon a' tábori magazinumokra és eszközökre való vigyázás bizattatva, minden továbbra való halasztás nélkül szoros ízámot adjanak eddig való sáfárságaikról. Ezen Gyűlésben keményen beszélt *Hebert Custine* Generál' ellen, és azt javasolta, hogy mivel nagy gyanúság vagyon ellene, mintha ő is titkon tzimborázott volna a' Frantzia köz társaság ellenségeivel, szoros kérdőre vonattalson, minden írásai petsételessenek el, és vizsgálatsanak meg. Tettzett a' javaslás, és mingyárt a' végeztetett el. — 1. Hogy *Custine* dolgainak vizgalására egy Commissió rendeltessen. 2. Hogy a' köz jóra vigyázó deputatió árgusi szemekkel vigyázzon réá, hogy valami úton módon el ne szökhessen.

Jul. 23 és következett három napjain tartott ülésekben többnire azoknak az ofztályoknak leveleik olvastattanak fel, mellyek ismét meg békéllettenek a' N. Gyűléssel, és tellyes meg elégedéssel fogadták el az új constitutiót. — *Lyon* városának lakosai is kívánnják annak foglalatytyát tudni, hanem az előjárók meg nem akarják annak közönséges ki hirdettetését engedni. Ekképen irnak e' tárgyról a' Párisi közönséges levelek, sőt még azt is hozzája teszik, hogy *Lyon* városának két polgári előjárói ki mentenek volna a' N. biztosokhoz, azoknak magok közzé való bé hívásokra, így szólván nékiek: *Úgy halylyuk, hogy a' N. Gyűlés, és a' Párisiak minket Rojalistáknak tartanak, holott mi Juliusnak 14-dik napján meg esküdtünk a' Frantzia köz társaságnak fel oszolhatatlanságára; foederalismussal, az az, különös szövetség tétellel vádoltatunk, holott mi készek vagyuk az új Constitutionnak bé vételére.* A' N. biztosok félvén az eleikbe hányt törtől, bé nem mentek *Lyonba*, mint olly városba, mellyet a' N. Gyűlés haza árúlónak lenni mondott, és még eddig vizsgálza sem vonta végezését.

Jul. 24-ik napján négy nevezetes végzést hozott a' N. Gyűlés.

1. Hogy minden Frantzia lakos, a' ki lakó helyét el hagyván, Lyonba, Marsiliába, Burdegaliába és Caenbe által ment, hogyha 8 nap alatt honnyába vissza nem térénd, olyba tartattafson, mintha Fr. Országból ki költözött vólna, és leg ottan foglaltattafson el minden öröksége.

2. Hogy a' melly polgári Előjárók katonákat verbuáltak olly véggel, hogy azokat Páris városa ellen küldjék, az azok által okoztatott költséget önnön magok fizessék meg.

3. Hogy 3 commissió rendeltessen, és mindenik öt öt személyből állyon, mellyeknek egyike egy új polgári törvényes könyvet készítsen; a' *másik* talállyon eszközöket a' Finantziának meg jobbitására; a' *harmadik*, az új constitúciónak vezérlése szerezént tsinállyon politiai, az az, a' jó rendtartásról való törvényeket.

4. Hogy minden tábori liferánsok, az az, tábori eleséget, 's eszközöket bé szedők fogattassanak meg, és számadásoknak meg vizsgáltságáig őrizetben tartassanak.

Hadi Történetek és Környül állások.

Valenciennes meg vétetésének környül állásait még eddig magunk sem tudtuk, azért nem is közölhattuk Erd. Olvasóinkal. — Most már, minekutánna e' folyó hólnapnak 8 napján Gróf *Dietrichstein*, Cs. K. Ingenieur Obristlajtnant, mint Kurir ide érkezett, és 36 sípos postilion előtte való menetelek, és 6 posta officér kisirések mellett Béts városába bé jött, a' nevezetesebb úttzakat bé járta, és a' Fels. udvari Cancelláriánál lováról le szállván, a' Hadi Tanács Előülőjének Gr. *Wallis Mihály* Feldmarsalnak írásban által adta vólna ezen kellemetes történetnek le írta.

sát: mi is kötelefségünknek lenni ismérjük, mind a' nevezett vár ostromlásának utolsó környül állásait, mind annak fel adattatásának pontyait magok valóságokban elő adni.

Látván azt *Valenciennes* várának fő kórmányozója *Ferrand* Fr. Generál, a' ki ennekelötte néhány hetekkel keményen pökte a' markát, és azt felelte *Koburg* hertzeg hozzá ment postájának, hogy kélszebb leszen örizö katonáival éggütt a' kö falaknak kövei között el temettetni, mint magát fel adni; látván mondom, ez a' kemény nyakú hadi vezér, hogy mind ö magára, mind a' lakosokra nézve tanátsosabb lenne a' gyözedelmes seregeknek engedni, mint a' szerentsének bizonytalan ki menetelére támaszkodni, Juliusnak 26-ik napján fegyver nyugvást, és a' capitulatio megfontolására való időt kivánt magának engedtetni. Még éggyezett ugyan abban *Fridrik Yorki*, vagy inkább *Eboraki* hertzeg, a' *Valenciennesi* vár ostromoltatásának fő kórmányozójával; úgy mindazáltal, hogy az alatt sem szüntenek meg az ostromló vitézek, a' transchéknek, és más ostromló eszközöknek készítettésektől, olly fel tétellel, hogy ha a' capitulatio tökéletességre nem menénd, azonnal ismét hozzá kezdhessenek az ostromlás folytatásához, és a' mint már el végeztetett vala, a' várnak erőszakosan való meg vételéhez. A' fegyver meg szűnés tsak 24 órákig engedtetett, u. m. Jul. 27 napjának reggelétől fogva, következett nap reggelig. Ekkor néhány Fr. biztosok menvén ki az Eboraki hertzeg táborához, a' capitulatiónak pontyait fel tették, mind két részről alá irással meg erősítették, a' kezeseket egymásnak meg küldötték, és mingyárt akkor által adattatott a' Cs. K. seregeknek a' *Citadella*, avagy külső erősség, és a' Cameraki kapu. Juliusnak 30-dik napján *Unterberger* G. M. az artilleriától, B. *Froon* Ingenieur-Obester, egy Cs. K. hadi Commissarius, egy tábori Magazinarius, és egy provincialis Commissarius a' várba a' capitulatiónak ereje metlett bé küldet-

tenek, az ott lévő hadi eszközöknek, magazinumoknak, és más ott találtatandó hadi készüléteknek által vétetésekre.

Augustusnak 1-ső napján reggel az egész Fr. őrizet, melly mintegy 7000 főből állott, *Ferrand* Gen. vezérlése alatt a' *Camarak*i kapun ki masirozott a' várból, a' melly előtt a' Cs. K. nemkülömben az Anglus-Hannoverai és Hassziai seregek két sorban állottanak, annak végén egy batalion quarét formáltak, mellybe bé menvén a' Fr. katonák, fegyveiket le rakták, és mint hadi foglyok, két divisió lovaság által *Auvesne le Secig* kisértetnek. — A' Fr. őrizetnek ki menetele után mingyárt B. *Lilien* G. M. küldtetett bé a' várba 5 batalion gyalogsággal, és egy escadron lovasággal. Következett napon *Te Deum laudamus* tartattatott a' várnak szerentsésen lett el vétetéséért.

Az Eboroki hertzeg, és *Ferrand* Fr. Generál között végbe ment capitulatióznak feljegyzésében azt a' rendet fogom tartani, hogy: *elsőben*, a' *Ferrand* által felvétetett pontokat; *másodszor*, az Eboraki hertzegnek azokra adott feleleteit fogom le írni.

Ferrand Generálnak kívánságai ezek vóltanak:

1. Hogy a' Fr. őrizetnek, és az ahoz tartozóknak minden hadi betsület adattalson meg.

2. Minden hadi készüléteit, ágyúit, egygy szóval, minden hozzá tartozó bútorait, és eszközeit szabadon el vihesse magával.

3. Hogy a' capitulatióznak végbe menetele után hat nappal minden fegyverével, bagázsiajával és lovaival, hadi muzsika szó alatt, lobogózászlókkal, minden ágyúival költözhesen ki a' Fr. őrizet a' *Turnai* kapun, és a' Fr. köz társaságnak abba a' részébe mehessen, a' melly *Ferrand* Generálnak legalkalmasabbnak lenni látatik.

4. Hogy a' hátra maradandó ártilleriát, és több hadi készüléteket a' Fr. Garnisonnak ki költözése után 8 nappal lehessen onnan t. i. a' várból ki vinni.

5. Hogy a' bagazsiáknak el vitetésekre, és a' tisztek alá szükséges lovakért, az éggyezés szerént fizethessenek meg.

6. Hogy 12 fedett szekerek mehessenek onnan ki, minden meg vizsgáltság nélkül.

7. Az el vitettendő beteg katonák alá az ostromlók adjanak szekereket.

8. A' kiket pedig betegségeknek sullya miatt még most el nem lehetne vinni, azok maradjanak mostani ispotállyaikban, és egy hadi biztosnak és officérnek gondviselések alatt tápláltassanak a' Fr. köz társaságnak költségén. A' midőn pedig meg gyógyulándanak, hasonlóképen szükséges szekerek adattassanak alájuk.

9. Hogy a' népnek képviselői, és mindazok, a' kik a' köz társaságnak szolgálattyaiban vannak, részt vehessenek a' katonáknak engedtetendő capitulatióinak pontyaiban.

10. A' szökött katonák mind két részről azon seregnél maradjanak, a' mellynél most vagynak, a' hadi foglyok pedig váltattassanak fel.

11. Hogy a' Fr. őrizethez, és polgári hivatalhoz tartozó irások hagyattassanak meg nállok.

12. Hogy nemtsak a' város lakosainak, de még az oda bé futott embereknek és hivatalosoknak se legyen semmi bántások, sem személlyeikre, sem vagyonaikra nézve, és oda mehessenek, a' hová nékik tettzeni fog.

13. Hogy a' jó rendnek fenn tartása, és a' lakosok személlyeinek, 's javaiknak bátorsága végett, mind addig hivatalyaikban maradhassanak a' polgári előjárók, és itilő székek, valamедdig más rendelés fog irántok tétettetni. — Hogy azoknak végezéseik meg maradjanak, és senki- nek közülök semmi bántodások ne legyen a' miatt, a' mit ők végeztenek, vagy a' mint ők az igazgatást vitték.

14. Hogy senkinek maga értelméért, akár minéinü legyen az, avagy az ostromlás előtt, és az alatt mondott szavai miatt bántódása ne legyen.

15. Ne legyenek a' lakosok kötelesek házaiknál katonát tartani.

16. Eggy lakos se kényszerítsen katonai szolgálat tételre, sőt a' ki eddig tett is, úgy tartatfalon, mintha nem is tett vólna.

17. Sőt semmi katonai erős dologra ne kényszerítsenek.

18. Azoknak, a' kik másutt akarnának letelepedni, szabad legyen minden ingó bingó vagyonaikkal a' városból ki költözni, ingatlan jószágokat pedig 6 hólnap el folyása alatt másoknak, szabad tettzése el adni.

19. Hogy azok, a' kik ismét vissza térni, és ottan le telepedni kívánnának, ismét fel vétettsenek, és egyenlő jussal birjanak a' több lakosokkal.

20. A' frantzia pénz, nevezetesen az asignaták maradjanak mostani folyamattyokban.

21. A' közönséges társaság által el adattott jószágoknak birtokában maradjanak a' vévők.

22. Hogy az egész közönség maradjon meg minden ingó és ingatlan vagyonainak, nevezetesen élelmére tartozó gabonás gyűjteményéinek bátorságos birásában.

23. Hogy mind a' collegiumok, mind az ispotályok, mind más kégyes fundációk szabadosan és tsendesen birhassák ingó és ingatlan örökségeiket.

24. Hogy minden adosságok, mellyeket az ostrom előtt és az alatt tettenek a' polgári előjárók, a' hadi tisztek, és a' mellyeket vagy már ki fizettek, vagy ennekutánna ki fizetni fognak, törvényeseknek lenni tartassanak.

25. Hogyha a' jelenvaló capitulatióban valamelly ki fejezés és fel tétel felől kétség támad-

na, a' Fr. őrizetnek és lakosoknak javokra magyaráztalson meg.

Irattak Valenciennesben, Juliusnak 27 napján 1793-ikban a' Fr. köz társaságnak 2-ik elzttendejében.

Ferrand Divisions Generál
és vár Comendánsa.

Mellyik pontokat hagyta, vagy nem hagyta légyen meg az Eboraki hertzeg, mellyeken tett igazitást, és mitsodásokat tóldott még azokhoz, jövő postával fogom meg írni.

B é t s.

A' *Gömör és Kis-Hont* Vármegyei vas hámos birtokos urak, gondolóra vévén, Felséges urúnknak mostani temérdek költekezéseit, jobbagyi hivségeknak ki nyilatkoztatására, tehetségekhez képest mintegy 900 aranyból álló hadi segedelemül való ajándékot rendeltének, és küldötte nek Tek. *Sturmán Márton*, *Gömör* 's több Tek. Vármegyének Tábla birája, és ugyan Tek. *Gömör* Vármegye Vice Notáriussa Tek. ifjabb *Gömör János* urak által. A' nevezett biztos uraknak múlt Pénteken, u. m. 9 ik Aug. vólt ő Felségénél audentiájok, és a' mint előre is képzelniek lehetett, kegyelmessen fogadtattak Fels. Urunk által. Minthogy vas hámos birtokos urak küldötték ezen hadi segedelmet, olyatén módon kívánták ajándékjaikat bé nyújtani, melly által a' vas hámos, annak munkásai és eszközei elő adattatnának. Ahozképest *Lötsei Szab. Kir.* városban lakos nevezetes ezüst mives *Szathmáry Dániel* úr által készitettének egygy finom ezüstből való alkotmányt u. m. egygy négy szegeletű táblát, mellynek egygyik végén egygy ezüst ülő, 's mellette egygy hámos legény állott, pörölyt tartván kezében. Az alkotmánynak másik végén egygy hámos vala elő adattatva. Az ülön vólt egygy ezüst fő, mellyben vala a' hadi segedelem, tsupa arany

pénzbe bé rekesztve. Felül az hámor tetején ezen
 chronosticon, avagy esztendő-t mutató szók valának:

FRANCISCO CAESARI PIO AB FERRO CVLTORIBVS
 GÖMÖRIENSIBVS BELLO GALLICO VOVETVR
 ET OFFERTVR.

alól pedig ezen deák versek.

Munera parva quidem, nec tanto Caesare digna.

Hic fero, quae ferrum Gömöriense dedit:

Optimus at Princeps, quae fidus subditus offert,

Suscipiet grata, quantulacumque manu.

Ezen ekként le írt ajándékot bé vivén a' nevezett biztos urak ö Felsége eleibe, Tekintetes *Sturmán Márton* úr, a' ki mind külső tekintete, mind ékes és gyökeres beszédei által ö Felségének egész figyelmetségét magára vonta, egygy szép órátiót mondott Fels. Urunk előtt, mellyben követségének okát adta, kezében tartván a' fellyebb le írt ezüst alkotmányt, és midőn beszédjében azon tárgyra ért volna, hogy a' Gömör és Kis Hont Vármegyékben lakó hámoros birtokos urak ö Felségének hadi segedelemmel lenni kívántak, az ezüst alkotmányt alsó lapján ki nyúló sinórkát meg rántván, ezüstről készült hámoros legény pörölyét fel emelte, és úgy meg ütötte az ezüst fejet, hogy abból legottan ki omlottanak a' szép aranyok. Valósággal elmés, és mind az adományhoz, mind az adókhöz alkalmaztatott találmányvölt ez, és annyival kedvesebben vette ö Felsége ezen ajándékot, a' mennyivel elmésebb és váratlanabb völt annak által adattatása, mellyet illyetén szavaival jelentetett ki ö Felsége: *Köszönöm azoknak, a' kik ezen ajándékhoz járúltanak addig is, meg írás által meg köszönném azt.*

Bé nyújtott instántziájokban azért esedeztek nek a' biztos urak, hogy ö Felsége méltoztassa a' Gömör és Kis-Hont Vármegyei vas hámoros birtokos urakat, előbbi jussaikban és szabádságaikban meg tartani, mellyet kétség kívül meg is fognak nyerni.

Doct. Decsy Sámuel.